

NO DEIXEM NINGÚ ARRERE

L'ASIL I L'AGENDA 2030

**NO DEIXEM
NINGÚ ARRERE**

L'ASIL I L'AGENDA 2030

PRÒLEG

Aquesta guia forma part del projecte “Observatori del Refugi: consolidació del compromís de la comunitat universitària de la Ciutat de València per a promoure els drets de les persones refugiades en el marc de l’ODS”, un projecte d’Educació per al Desenvolupament que busca impulsar una ciutadania global universitària compromesa amb els drets de les persones refugiades en el marc de l’Agenda 2030. S’ha revisat, actualitzat i ampliat la guia, i al seu torn s’ha anat elaborant en projectes anteriors dins d’aquesta mateixa línia de treball.

Finançat per **la Generalitat Valenciana (Conselleria de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica)**, aquest projecte ha sigut realitzat pel **Co-mité espanyol d’ACNUR**, una organització no governamental, creada en 1993 i declarada d’Utilitat Pública, la labor de la qual se centra en informar, sensibilitzar i recaptar fons per a donar suport al treball d’ACNUR, l’Agència de l’ONU per a les persones refugiades, desplaçades i apàtrides.

ACNUR es va crear el 14 de desembre de 1950, després de la Segona Guerra Mundial, per a ajudar als milions d’europeus desplaçats pel conflicte. Hui, 68 anys després, l’organització continua complint amb el seu mandat de protecció i assistència de les persones refugiades al voltant del món.

ÍNDEX

© ACNUR / S. Escobar-Jaramillo

08.
1. QUÈ ÉS
L'AGENDA 2030?

11.
2. L'AGENDA 2030 I LA
POBLACIÓ REFUGIADA

16.
3. QUI SÓN
LES PERSONES
BENEFICIÀRIES
DE PROTECCIÓ
INTERNACIONAL?

20.
4. EL MANDAT D'ACNUR
I LES SEUES ÀREES
D'INTERVENCIÓ

22.
5. ODS EN ACCIÓ!

36.
6. LES PERSONES
REFUGIADES AL MÓN:
UNA MIRADA
EN CONJUNT

37.
7. I TU, QUÈ HI
POTS FER?

- 08. Objectius, metes i indicadors
- 09. "Transformar el nostre món": el potencial de l'Agenda 2030 i els seus reptes
- 11. 82,4 milions de persones desplaçades forçosament al món
- 12. Com es planteja, des de l'Agenda 2030, la protecció de les víctimes del desplaçament forçós?
- 16. Persones refugiades: definició i estatut
- 17. Sol·licitants d'asil, desplaçats interns, apàtrides i migrants: les figures de la mobilitat humana

- 20. La missió d'ACNUR
- 21. Com treballa ACNUR?
- 22. Les àrees de treball d'ACNUR al marc de l'Agenda 2030
- 22. Refugi (ODS 7, 10, 11, 13 y 17)
- 25. Nutrició (ODS 1, 2, 3, 8, 10)
- 26. Educació (ODS 1, 4, 5, 10, 16)
- 28. Salut (ODS 2, 3, 5, 6, 10)
- 30. Aigua i sanejament (ODS 1, 2, 3, 5, 6)
- 32. Gènere (ODS 1, 3, 5, 10, 16)
- 34. Mitjans de vida (ODS 1, 5, 8, 10, 12)

Aquesta publicació ha sigut elaborada per l'Àrea de Sensibilització i Educació per al Desenvolupament del Comitè espanyol d'ACNUR i compta amb la col·laboració de l'Agència Andalus de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AACID).

El contingut de la mateixa és responsabilitat exclusiva del Comitè espanyol d'ACNUR i no reflecteix, necessàriament, la postura de la AACID.

Comitè espanyol d'ACNUR
Delegació de la Comunitat Valenciana
Carrer d'Osca, 6, 46001 València, València
Tel. (+34) 96 353 51 76
cvalenciana@eacnur.org
www.eacnur.org

Disseny i maquetació: GlobalDesign
Imatge de portada: © ACNUR/ Roger Arnold
Edició: setembre 2021
Depòsit Legal: M-8636-2019
Aquest document és de distribució general. No s'autoritza la reproducció i la traducció sense sol·licitud prèvia al Comitè espanyol d'ACNUR.

EL REFUGI A L'AGENDA 2030, UN COMPROMÍS DE TOTS ET SUMES AL CANVI?

Des del seu llançament al setembre de 2015, l'Agenda 2030 constitueix un marc de referència imprescindible per a abordar el desenvolupament sostenible.

En ella s'afirma que els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) són una responsabilitat compartida. Per a erradicar la pobresa en les seues múltiples dimensions, protegir el planeta i empoderar a les persones més vulnerables és necessari el compromís de tots: ciutadanes i ciutadans de tot el món, governs, societat civil, empreses, universitats i organismes internacionals com a ACNUR, l'Agència de l'ONU per als Refugiats.

En l'actualitat més de 82 milions de persones desplaçades pels conflictes i les persecucions experimenten en primera persona les conseqüències del desarrelament. Per a ACNUR el camí cap al canvi comença per comença per donar-los assistència i protecció i reconstruir els seus projectes de vida.

Et convidem que tu també et sumes al canvi: aquesta guia educativa vol ajudar-te a entendre l'Agenda 2030 i els reptes que planteja de cara a la protecció internacional, així com el mandat d'ACNUR i alguns consells per a implicar-te en aquest procés global.

1. QUÈ ÉS L'AGENDA 2030?

El setembre de 2015, l'Assemblea General de les Nacions Unides aprova l'**Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible**, un pla d'acció de caràcter universal i integral per a una societat més justa, pròspera, pacífica i decidida a protegir el planeta i els seus ecosistemes.

Aquesta Agenda proposa un **nou model de desenvolupament** basat en una visió multidimensional de la sostenibilitat que integra aspectes socials, econòmics, ambientals i polítics. A més, trenca amb la idea que existisquen països desenvolupats i països en desenvolupament: al nord, com al sud, queda molt recorregut fins a aconseguir un canvi efectiu i cada país té la responsabilitat de treballar per a això, tant al seu territori nacional, com a les seues relacions amb l'exterior.

Un dels aspectes que marca la diferència entre aquesta Agenda i l'anterior, l'Agenda de Desenvolupament del Mil·lenni —en vigor del 2000 al 2015— és la **universalitat dels reptes actuals** que interconnecta, en un únic procés, àrees geogràfiques i sectorials molt diferents.

Objectius, metes i indicadors

L'Agenda 2030 planteja **17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)**, hereus dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM) i, alhora, resultat

de l'aprenentatge de les mancances d'aquests últims. Aquests objectius es declinen en **169 metes** i un ampli conjunt **d'indicadors**, definint un marc d'avaluació per al seu compliment i un doble mecanisme (nacional i internacional) de rendició de comptes, una altra novetat respecte al procés anterior.

Per a establir objectius, metes i indicadors, s'ha organitzat un **procés històric de consulta** en el qual, juntament amb els governs nacionals i les agències internacionals, han participat organitzacions de la societat civil, col·lectius, empreses, universitats i governs locals i regionals de tot el món.

Aquest recorregut ha contribuït a determinar categòricament la **identitat multi-actor de l'Agenda**: diferents observadors han parlat de "experiment de governança global" per a descriure un procés participatiu que pretén anar més enllà d'un acord polític entre governs. Referent a això, cal assenyalar la importància de les noves tecnologies, així com el paper de les plataformes virtuals en el disseny, la proposta i la negociació dels ODS, les seues metes i indicadors.

Les 5P del desenvolupament sostenible:

Els ODS s'aglutinen en torn de 5 dimensions del desenvolupament:

1. **PERSONES** (dimensió social)
2. **PLANETA** (dimensió ambiental)
3. **PROSPERITAR** (dimensió econòmica)
4. **PAU** (dimensió política)
5. **PARTNERSHIP/ALIANCES** (dimensió transversal)

"Transformar el nostre món": el potencial de l'Agenda 2030 i els seus reptes

El resultat del procés de consulta és una agenda àmplia i ambiciosa que vol estar a l'**altura dels desafiaments econòmics, socials i ambientals als quals s'enfronta la humanitat** en els pròxims 15 anys. La seua intenció de liderar el canvi queda reflectida al lema que acompanya el llançament: "transformar el nostre món".

Al mateix temps, un dels punts forts és la voluntat de presentar-se com una **agenda d'apoderament** que impulsa una ciutadania global activa i decidida a reclamar el posicionament dels decisors polítics a favor de les persones més vulnerables. La força d'aquesta crida a l'acció resideix, entre altres coses, a la transversalitat: es pretén mobilitzar no sols a sectors com la cooperació internacional, tradicionalment relacionats amb el desenvolupament, sinó també a uns altres com el sector econòmic o el de les polítiques socials. Per a això, en l'Agenda s'insisteix en la necessitat d'avançar en la coherència entre polítiques públiques i privades de diferents àmbits.

D'altra banda, es tracta d'una **agenda complexa i dinàmica**, l'abast de la qual dependrà en bona part del grau de compromís dels diferents actors involucrats. De fet, la predisposició de sistemes estadístics per a mesurar els avanços i procediments nacionals de rendició de comptes constitueix un element fonamental davant la falta d'un marc vinculant que canalitze l'acció de governs, organitzacions i empreses.

És important entendre que l'Agenda 2030 implica una adhesió de caràcter voluntari, desproveïda de mecanismes sancionadors i amb capacitat limitada per a prescriure polítiques, tant a l'àmbit nacional, com al local. Aquest aspecte —que d'una banda ha permès aconseguir un consens molt ampli, fins i tot als països més poc inclinats— constitueix, d'altra banda, el principal repte d'un procés que segueix pendent de consolidar-se als diferents espais locals, nacionals i internacionals.

En síntesi - 2 principis claus per a entendre

l'Agenda 2030:

1. INTEGRALITAT: l'Agenda 2030 no ha de ser concebuda com un llistat d'objectius on incidir de forma aïllada. Els 17 ODS pretenen donar resposta a problemes interconnectats, per tant, abordar-los només cobra sentit des d'una lògica integral, interdependent i no fragmentària.

2. UNIVERSALITAT: els objectius plantejats són aplicables a tots els països. Cada ciutadà i ciutadana, cada actor públic i privat, ha d'atendre els reptes des de la seua posició i mandat. Així, per citar un exemple, una multinacional pesquera, una cooperativa senegalesa de pescadors i el govern espanyol tenen responsabilitats comunes però diferenciades de cara a protegir la vida marina (ODS 14).

OBJETIVOS DE DESARROLLO SOSTENIBLE

2. L'AGENDA 2030 I LA POBLACIÓ REFUGIADA

En el pròleg de l'Agenda 2030, els caps d'Estat i de Govern i alts representants de les Nacions Unides prometen que “ningú es quedaria arriere” en el camí cap al desenvolupament sostenible.

Aquest compromís de no excloure a ningú és fonamental per a la inclusió de la població que s'ha vist obligada a fugir de la violència en la planificació del desenvolupament.

Més de 82,4 milions de persones desplaçades per la força al món

El món s'enfronta hui a la major crisi de refugiats de la història des de la Segona Guerra Mundial. La pervivència de conflictes de llarga duració i l'aparició de nous escenaris de violència, al costat de repunts de xenofòbia, desastres naturals i altres detonants del desplaçament forçós dibuixen un panorama ple de desafiaments. Es calcula que **cada minut una mitjana de 31 persones abandonen les seues llars a conseqüència de conflictes i persecucions, la qual cosa suposa unes 44 400 persones al dia**. D'elles, més de la meitat, aproximadament, està conformada per menors de 18 anys. A més, cal assenyalar que hui dia 1 de cada 95 persones (un 1,05% de la població mundial) es troba en situació de desplaçament forçat. Aquestes dades ajuden a entendre la magnitud dels fenòmens actuals de desarrelament.

El compromís de construir “societats més pacífiques, justes i integradores, lliures de la por i la violència” interpel·la als signants de l'Agenda 2030 i els insta a plantejar respostes davant la gravetat d'aquesta situació, prestant especial atenció a la protecció dels qui es troben en situacions d'especial risc, com és el cas de les persones que fugen de conflictes, abusos i persecucions. Els ODS són hui el paradigma més avançat per a abastar des d'una perspectiva integrada i interdependent la promoció dels drets humans de la població desplaçada, inclosos els drets civils, econòmics, socials, culturals i polítics, així com el dret al desenvolupament. De fet, cal recordar que l'enfocament de drets humans és el marc conceptual que ha vertebrat l'Agenda 2030 des de la seua concepció, tornant-se el seu senyal identitari enfront de l'escassa atenció que es dedicava a això en l'Agenda de Desenvolupament del Mil·lenni.

“És necessari empoderar a les persones vulnerables. Per això, aquesta Agenda reflecteix les necessitats de tots els xiquets, els joves, les persones amb discapacitat, les persones que viuen amb el VIH/SIDA, les persones d'edat, els pobles indígenes, els refugiats i els desplaçats interns i els migrants, entre altres.”

Paràgraf 23. Declaració de la cimera de Nacions Unides d'adopció de l'Agenda 2030

©ACNUR / O. Laban-Mattei

"La protecció dels refugiats no és només responsabilitat dels estats veïns d'una crisi: és una responsabilitat col·lectiva de la comunitat internacional"
António Guterres, Secretari General de l'ONU.
©ACNUR / F. Noy

Com es planteja des de l'Agenda 2030 la protecció de les víctimes del desplaçament forçós?

En el paràgraf 23 de la Declaració d'Adopció de l'Agenda 2030 es reconeix la importància fonamental d'atendre les necessitats de les persones refugiades, desplaçades i apàtrides en tractar-se d'un col·lectiu molt exposat a la pobresa extrema, a la fam i a la falta d'accés a serveis bàsics d'educació, salut, aigua i sanejament.

Malgrat que no s'haja dedicat un ODS específic a les persones refugiades, tots els ODS intervenen en la protecció d'aquesta població en situació de vulnerabilitat: des de la lluita contra la pobresa en totes les dimensions (ODS 1), fins a l'erradicació de la fam (ODS 2), passant per la salut i el benestar (ODS 3), l'educació de qualitat (ODS 4), la consecució de la igualtat de gènere (ODS 5), l'accés a un treball digne (ODS 8), o la reducció de les desigualtats (ODS 10), per citar els principals. Així mateix, com s'explicarà a continuació, es plantegen metes estretament relacionades amb les causes que produeixen la fugida de milions de persones de les seues llars: conflictes, violència, discriminacions, violació de DDHH, desastres naturals, entre altres.

Un nou indicador específic per a població refugiada

Quant als 231 indicadors del marc d'indicadors mundials concebut per a mesurar els progressos realitzats pel compliment dels ODS, que va ser elaborat pel Grup Interinstitucional d'Experts per als ODS i aprovat per l'Assemblea General en 2017, cap esmentava específicament les persones refugiades o els desplaçaments. Això va tindre la conseqüència involuntària de rebaixar la visibilitat d'algunes de les poblacions més vulnerables en l'Agenda de 2030 i, per tant, també va fer més difícil per a ACNUR advocar per un millor desglossament de les dades en els sistemes estadístics nacionals.

ACNUR va treballar al marc del Grup Interinstitucional d'Experts per als ODS per a garantir que el compromís de no deixar a ningú arrere incloguera a les persones desplaçades per la força. Aquesta labor de promoció, juntament amb els alts nivells de desplaçament durant els

dos anys següents, va donar impuls al reconeixement d'un indicador addicional sobre les persones refugiades.

L'indicador va ser aprovat per la Comissió d'Estadística de les Nacions Unides al 51é període de sessions, al març de 2020.

El **nou indicador** és: **10.7.4 Proporció de la població que és refugiada**, per país d'origen. Es calcula de la següent manera:

$$\left[\frac{\text{Nombre de refugiats per país d'origen al final de l'any}}{\text{Població del país d'origen al final de l'any} + \text{nombre de refugiats per país d'origen al final de l'any}} \right] * 100.000.$$

Reduir la desigualtat als països i entre ells

L'ODS 10 cerca "reduir les desigualtats i garantir que ningú es queda arrere". Entre les seues metes destaquem:

- La **meta 10.2** proposa "potenciar i promoure la inclusió social, econòmica i política de totes les persones, independentment de la seua edat, sexe, discapacitat, raça, ètnia, origen, religió o situació econòmica o una altra condició".
- La **meta 10.3** parla de "garantir la igualtat d'oportunitats i reduir la desigualtat de resultats, fins i tot eliminant les lleis, polítiques i pràctiques discriminatòries i promovent legislacions, polítiques i mesures adequades al respecte".
- La **meta 10.7** demana "facilitar la migració i la mobilitat ordenades, segures, regulars i responsables de les persones, fins i tot mitjançant l'aplicació de polítiques migratòries planificades i ben gestionades".

Al marc d'aquesta meta s'estableix el nou indicador 10.4.7, esmentat anteriorment.

Societats més justes i pacífiques

L'ODS 16 cerca, a través de les seues metes, “promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia i crear institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells”. Entre les metes destaquem:

- La meta 16.1 parla de totes les formes de violències, relacionades o no amb conflictes i guerrilles per a reduir “les taxes de mortalitat connexes a tot el món”.
- La meta 16.3 demana “promoure l'estat de dret en els plans nacional i internacional i garantir la igualtat d'accés a la justícia per a tots”.
- La meta 16.9 apunta a la **desprotecció de la població apàtrida**, instant els estats a “proporcionar accés a una identitat jurídica per a tots, en particular mitjançant el registre de naixements”.

Protegir el planeta, reduir el nombre de persones desplaçades per raons mediambientals

Si mirem als ODS més vinculats amb aspectes de sostenibilitat mediambiental (ODS 13, ODS 14 y ODS 15) també trobem metes que es relacionen clarament amb la prevenció dels desastres ambientals que ocasionen l'èxode de milions de persones a tot el món.

- La Meta 13.1, sobre canvi climàtic, cerca “enfortir la resiliència i la capacitat d'adaptació als riscos relacionats amb el clima i els desastres naturals a tots els països”.
- La Meta 13.2, demana “incorporar mesures relatives al canvi climàtic en les polítiques, estratègies i plans nacionals”.
- La Meta 15.3, incideix en matèria de desertificació, sòls degradats, sequeres i inundacions, fixant com a objectiu el de lluitar contra aquests fenòmens i “procurar aconseguir un món amb una degradació neutra del sòl”.

En l'actualitat, el nombre de catàstrofes naturals (moltes de les quals estan relacionades amb l'acció antròpica) s'ha multiplicat per quatre, deixant sense llar a una mitjana de 25 milions de desplaçats. Aquestes persones es consideren **desplaçades per raons mediambientals**, ja que la fugida es deu a l'acció devastadora d'un fenomen natural sobre l'entorn de residència.

És important entendre que problemes com el canvi climàtic, la pèrdua de biodiversitat, la desertificació i la degradació dels ecosistemes marins i terrestres, fins i tot quan no són els responsables directes del desplaçament forçós, es combinen amb altres factors de risc (com la desnutrició, l'exposició a epidèmies i malalties endèmiques, la precarietat de les economies locals etc.) multiplicant la fragilitat socioeconòmica de les poblacions víctimes de violència i persecució. De fet, si d'una banda a la majoria de les guerres intervenen qüestions de control dels recursos ambientals i energètics, per l'altre, la degradació dels ecosistemes aguditza la criticitat de la situació de qui fuig d'un conflicte.

La **pandèmia de Covid-19** va demostrar com els esdeveniments inesperats poden afectar les prediccions de desplaçament forçat. La pandèmia ha tingut un impacte social i econòmic mundial sense precedents que també influeix en el procés d'asil. Per exemple, el nombre de sol·licituds d'asil registrades a la Unió Europea al març de 2020 es va reduir en un 43% respecte a febrer, pel fet que els sistemes d'asil es van alentar o es van detindre amb els tancaments de fronteres relacionats amb la Covid-19 o amb els països que apliquen restriccions frontereres estrictes. En altres parts del món, el registre de refugiats, una activitat de protecció essencial en les estadístiques de refugiats, també va disminuir considerablement. En conseqüència, és possible que les estadístiques mundials de refugiats i sol·licitants d'asil no representen la vertadera magnitud del nombre de persones que van sol·licitar protecció internacional durant la pandèmia.

3. QUI SÓN LES PERSONES BENEFICIÀRIES DE PROTECCIÓ INTERNACIONAL?

Persones refugiades procedents de Síria al pas per Grècia. Després de 10 anys de guerra, el conflicte sirí ha generat un dels majors desplaçaments massius de la història recent amb més de 5 milions de persones refugiades. ©ACNUR

Persones refugiades: definició y estatut legal

La Convenció sobre l'Estatut dels Refugiats, adoptada a Ginebra per l'Assemblea General de les Nacions Unides en 1951, estableix el marc jurídic de referència per a determinar com entendre l'asil¹ i qui té dret a la protecció internacional. Aquesta Convenció va ser creada després de la Segona Guerra Mundial per a respondre a les conseqüències d'aquesta, oferint assistència a les víctimes del conflicte.

En ella s'estableix que una **persona refugiada**:

- Té fundats temors de **ser perseguida** per motius de raça, religió, nacionalitat, pertinença a determinat grup social, o opinions polítiques;
- Es troba **fora del país** de la seua nacionalitat
- No pot **acollir-se a la protecció del seu país o tornar a ell** a causa d'aquests temors.

Actualment, el dret internacional consagra l'asil com un dret del qual pot gaudir tota persona fora del seu país en cas de ser víctima d'un conflicte i patir persecució o la violació de drets humans. És important entendre que, en virtut de la Convenció de Ginebra, el reconeixement del dret d'asil es vincula a procediments de determinació individualitzada pels motius anteriorment citats.

No obstant això, en situacions de desplaçament forçós a gran escala, es pot **reconèixer de manera grupal** el dret a la protecció internacional.

De fet, la determinació de la condició individual de refugiat es torna sovint impracticable quan es produeixen situacions d'afluència massiva i els motius per a la fugida són àmpliament coneguts. És el que es coneix com

PRINCIPI DE NO DEVOLUCIÓ

És un dels elements clau de l'asil. Consagra el dret de les persones sol·licitants i beneficiàries de protecció internacional a no ser retornades forçosament al país d'origen o a un tercer país on la vida perille:

“Cap Estat Contractant podrà, per expulsió o devolució, posar de cap manera a un refugiat a les fronteres dels territoris on la vida o la llibertat perille per causa de la seua raça, religió, nacionalitat, pertinença a determinat grup social o de les seues opinions”.

Article 33.1 de la Convenció de Ginebra de 1951

a **procediment prima facie**, locució que deriva del llatí i dona a entendre que “a primera vista” apareixen les condicions per a aplicar el dret a l'asil.

Sol·licitants d'asil, desplaçats interns, apàtrides i migrants: les figures de la mobilitat humana.

Qui són? Què tenen en comú amb les persones refugiades i què els diferencia d'elles? Sovint sol·licitants d'asil, refugiats, migrants, apàtrides i desplaçats interns experimenten situacions molt semblants de desemparament legal, social i econòmic, compartint una mateixa exposició a la precarietat i a la pobresa extrema.

De fet, ocorre amb freqüència que les persones que emigren per raons econòmiques i les que fugen de conflictes, persecucions, violació de drets humans i crisis provocades pel canvi climàtic segueixen les mateixes rutes, fent ús dels mateixos recursos i mitjans de transports (s'usa, per a això, l'expressió de fluxos mixtos). Tanmateix, existeixen diferències essencials, recollides per la legislació internacional i pels sistemes nacionals d'accés i residència d'estrangers.

Repassem les característiques que defineixen a aquestes figures de la mobilitat humana:

Sol·licitant d'asil

És tota persona que **ha presentat una sol·licitud de protecció internacional** i està a l'espera que aquesta siga valorada pels sistemes nacionals d'asil de conformitat amb les directrius de la Convenció ja citada. Aquest procediment inclou una entrevista personal la intenció de la qual és distingir si existeixen motius fundats que impedeixen tornar al país de residència habitual.

A Espanya, les persones sol·licitants d'asil gaudeixen pràcticament dels mateixos drets que les que es beneficien d'alguna mena de protecció internacional (llibertat per a circular en el territori nacional, assistència soci-sanitària, etc.), amb l'excepció de l'accés al permís de treball. En defecte d'això, durant els primers sis mesos des de l'admissió a tràmit de la sol·licitud, les persones sol·licitants d'asil poden optar a un programa d'ajuda socioeconòmica.

Desplaçat intern

A diferència de les persones refugiades, els desplaçats interns són les víctimes de discriminació, violència, guerres o crisis provocades pel canvi climàtic que **no han travessat una frontera**, sinó que s'han mogut a altres regions del seu país, romanent sota la jurisdicció del govern. Un dels majors reptes d'organismes internacionals com a ACNUR que treballen en països en conflicte és poder brindar assistència i protecció a aquesta població en situació de vulnerabilitat.

Apàtrida

És la condició de qui **manca de qualsevol nacionalitat**. La Convenció sobre l'Estatut dels Apàtrides de 1954 els defineix com “qualsevol persona a la qual cap estat considera destinatària de l'aplicació de la seua legislació”. Aquesta falta de reconeixement legal pot ocórrer per les raons més diverses: per pertànyer a una minoria discriminada, per haver nascut en territoris disputats per més d'un país o per una llacuna entre dues legislacions nacionals d'atribució de la nacionalitat, etc. Els apàtrides no són necessàriament víctimes de desplaçaments forçosos; no obstant això, es troben exposats a les conseqüències nefastes de viure en un context on no existeixen oficialment i no gaudeixen, en la pràctica, de cap dret.

¹ La paraula asil és d'origen grec i significa literalment sense captura, sense violència. En la seua arrel etimològica la noció d'asil porta directament al concepte clau de protecció, fonamental per al desenvolupament del dret a l'asil.

Migrant

No existeix una definició jurídica uniformement acceptada del terme migrant. ACNUR parla de migrants econòmics per a assenyalar a aquelles persones que abandonen el seu país d'origen **a la recerca de millors condicions de vida o noves oportunitats**.

Malgrat que en l'actualitat molts migrants econòmics viuen situacions de greu discriminació i precarietat socioeconòmica, la seva posició i, per tant, el seu estatut els distingeix de les persones necessitades de protecció internacional: sol entendre's que la migració implica un procés voluntari, condició que no existeix en el cas del desplaçament forçat. A més, per als migrants econòmics, tornar al seu país de procedència no comporta el risc de perdre la seva vida o la seva llibertat.

Cal destacar que, en el context actual de ràpida transformació dels escenaris geopolítics i dels ecosistemes terrestres i marins, no és sempre fàcil diferenciar la migració econòmica dels moviments forçosos de població.

El nou pla estratègic quinquennal d'ACNUR assenyala clarament que els conflictes i les violacions de drets fonamentals no són les úniques causes que obliguen les persones a desplaçar-se. A elles se sumen i se solapen, altres factors com "la pobresa extrema, el col·lapse dels mitjans de subsistència tradicionals en un context de globalització i ràpida urbanització, els efectes del canvi climàtic, els desastres naturals i la degradació ambiental".

El Mediterrani, una de les rutes més transitades i perilloses del món.

S'estima que una quarta part de les persones que arriben a Líbia per a creuar la mar poden ser objecte de protecció internacional ja que procedeixen de zones en conflicte com Sudan, Síria, Eritrea, Etiòpia, Palestina, Somàlia i l'Iraq. A Líbia, aquestes persones poden ser captades.

©ACNUR / F. Malavolta

4. EL MANDAT D'ACNUR I LES SEUES ÀREES D'INTERVENCIÓ

ACNUR porta més de 70 anys treballant per a donar protecció i assistència a milions de persones que han fugit de la violència.

La missió d'ACNUR

L'Agència de l'ONU per als Refugiats (ACNUR) és una agència internacional la creació de la qual està entrelaçada a la història del reconeixement del concepte del "asil" com a dret.

Creada en 1950 per l'Assemblea General de Nacions Unides, l'Agència es va concebre inicialment per a enfrontar els desplaçaments massius i la situació de desarrelament de milions d'europaus a conseqüència de la Segona Guerra Mundial. Els Estats de l'ONU volien poder comptar amb una organització forta i efectiva per a protegir i assistir a les víctimes de guerra. Alhora, volien que ACNUR fes costat als governs en la cerca de solucions duradores per a aquestes persones.

El mandat d'ACNUR va ser redactat de forma gairebé simultània a la Convenció de Ginebra de 1951 sobre l'Estatut dels Refugiats, de manera que els dos documents radiquen en un mateix procés de construcció d'un marc internacional per al reconeixement i l'aplicació del dret a l'asil.

El mandat d'ACNUR es limitava inicialment a un programa de tres anys necessaris per a dur a terme la seua missió mb els desplaçats de la Segona Guerra Mundial.

No obstant això, en un context en el qual els moviments forçosos de persones no sols han continuat produint-se, sinó que s'han convertit en un fenomen global permanent, el mandat d'ACNUR va ser renovat periòdicament fins a desembre de 2003, quan l'Assemblea General de les Nacions Unides va abolir finalment la necessitat de renovació.

14 dic de 1950:
Naix ACNUR.

1954: l'Agència rep el Premi Nobel de la Pau pel seu treball pioner amb les persones refugiades a Europa.

1956: milers de persones refugiades fugen després de la repressió soviètica de la revolució hongaresa. És la primera crisi humanitària a la qual s'enfronta ACNUR després de la II Guerra Mundial.

Any 1960: el procés de descolonització en Àfrica produeix la primera de nombroses crisis de persones refugiades en aquest continent.

1981: Segon Premi Nobel de la Pau, després de dècades de treball a Àsia, Àfrica i Amèrica Llatina.

Anys 1990: ACNUR s'enfronta a múltiples emergències, entre altres, la crisi dels Balcans i el procés de genocidi a Ruanda.

Actualitat: el món viu la major crisi de refugiats des de la II Guerra Mundial amb més de 82,4 milions de persones desplaçades per la força.

Com treballa ACNUR?

Segons la Convenció de Ginebra, la responsabilitat de protegir i assistir a les persones refugiades que arriben o resideixen en el territori de un estat **recau principalment sobre el govern d'eixe país**. No obstant, la mateixa Convenció de 1951, insta als governs a cooperar amb ACNUR en la posada en marxa de les polítiques, reglaments o decrets vinculats a la població sol·licitant i beneficiaria de protecció internacional.

D'altra banda, en molts països, és el personal d'ACNUR qui lidera —amb el suport del govern i l'ajuda de les ONG— les operacions d'acollida de la població refugiada, sobretot allà on els governs nacionals no tenen els mitjans per a respondre eficaçment a situacions complexes de fugida a gran escala.

Davant les emergències, ACNUR està preparada per a actuar en menys de 72 hores, ja que el seu desplegament logístic li permet aconseguir diferents escenaris, des de les àrees urbanes fins a les zones rurals o frontereres més remotes. La

capacitat d'organització i coordinació amb diferents actors (organitzacions no governamentals, actors locals, altres organismes multilaterals, etc.) és un dels elements fonamentals del treball d'ACNUR en terreny.

En molts casos, ACNUR s'encarrega també de negociar amb els governs el lliurament d'ajuda humanitària als països, garantint d'aquesta manera l'entrada d'altres actors i observadors internacionals en les zones de conflictes.

En les zones estabilitzades, ACNUR treballa en estratègies a mitjà termini amb projectes d'escolarització, desenvolupament, accés a serveis de salut i sanejament, proporció d'oportunitats de treball i mitjans de vida. El seu paper, a llarg termini, inclou la cerca de solucions duradores perquè les persones refugiades i desplaçades puguen tornar a tindre un projecte de vida.

Generalment aquest treball es realitza en col·laboració amb altres ONG i socis locals que presten serveis als refugiats segons la seua especialització.

Histories: córrer per la pau

En una conferència sobre ODS en Seul el corredor olímpic i refugiat, Yiech Pur Biel, afirmava:

"Una persona necessita moltes coses —habitatge, aliments, aigua, educació i serveis mèdics— per a sobreviure, però què significa tot això si no hi ha pau?"

El seu missatge és senzill: cada pas cap a la pau és important. Yiech és hui una estrella de l'Equip Olímpic de Refugiats que es va constituir en 2016 per a les Olimpíades de Riu. No obstant això, la seua història és la de moltes altres persones refugiades: en 2005 es va veure obligat a fugir tot sol de la guerra a Sudan del Sud. Sense els seus pares i amb tan sols 10 anys va aconseguir arribar al campament de Kakuma en el nord de Kenya. Actualment, hi ha més de 2,4 milions de sud sudanesos refugiats en països com Kenya, Uganda i Etiòpia.

5. ODS EN ACCIÓ!

Les àrees de treball d'ACNUR al marc de l'Agenda 2030

Per assolir els objectius de l'Agenda 2030, la responsabilitat ha de ser compartida: ciutadanes i ciutadans, governs, societat civil, sector privat, universitats, agències internacionals, tots han de complir amb la seua part. A continuació, **s'assenyalen les principals línies d'acció d'ACNUR vinculades als ODS**: refugi, nutrició, educació, salut, aigua i sanejament, gènere i mitjans de vida.

REFUGI:

protecció i recer per a les persones forçades a fugir

©ACNUR / R. Arnold

L'ODS11 cerca **“aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles.”**

El mandat de protecció d'ACNUR contempla la provisió de refugi com una de les seues principals responsabilitats. No obstant això, oferir a milions de persones refugiades un lloc segur, inclusiu i sostenible on tornar a començar les seues vides no és tasca fàcil i els reptes es multipliquen cada any.

Si exceptuem a aquelles persones que es troben refugiades en entorns urbans i que reben l'assistència en forma d'ajuda material i econòmica, la majoria de la població amb necessitat de protecció internacional s'allotja en camps de refugiats o en assentaments informals que se situen generalment en territoris fronterers, lluny de les zones de combat.

A la regió de Coix's Basar, a Bangladesh, viuen al voltant de 880.000 persones refugiades, la majoria d'ètnia rohingya. En ella es troba el camp de Kutupalong. Després de l'esclat de violència a Myanmar en 2017, s'ha convertit en el camp de refugiats més gran del món, així com un dels llocs més densament poblats, amb una mitjana de 40.000 persones per quilòmetre quadrat. ©ACNUR / R. Arnold

Refugiar-se en un camp: viure en un microcosmos social

En l'actualitat, malgrat estar pensats com a solucions provisionals, no són pocs els camps de refugiats que acaben allotjant a comunitats senceres durant dècades. **La mitjana de permanència d'una persona refugiada en un camp és de 17 anys**, una dada tristament cridanera. Entre les causes d'aquesta situació paradoxal es troben qüestions tan difícils de resoldre com la realitat dels conflictes de tracte lent, els riscos que suposa establir una zona de guerra i la dificultat de planejar solucions duradores de reassentament en altres països.

Cal entendre que **un camp no és només un conjunt de mòduls d'allotjament, és també un sistema d'infraestructures i serveis**: instal·lacions de salut i seguretat, col·legis, zones comunes, dipòsit d'aliments, comerços, sanejament, etc.

ACNUR juga un paper fonamental en la coordinació del treball dels diferents actors implicats en la gestió dels camps de refugiats. L'objectiu és fer d'ells espais cada vegada més sostenibles, accessibles i inclusius.

Bones pràctiques

Gràcies al projecte “Brighter Lives for Refugees”, el campament de refugiats de Azraq, al nord de Jordània, ha estat el primer del món a utilitzar una planta d'energia solar per a satisfer les seues necessitats energètiques. La instal·lació, que consta d'uns 500 panells solars i panells LED, proporciona electricitat a 11.000 persones refugiades que durant els anys anteriors han tingut un accés esporàdic a la llum elèctrica.

NUTRICIÓ:

Conflictes i desplaçaments, entre les principals causes de la fam al món

El segon ODS pretén “**posar fi a la fam, aconseguir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició i promoure la agricultura sostenible**”.

Després d'oferir recer en un lloc segur i identificar les persones que arriben a un camp en busca de protecció, l'accés a l'aliment és una de les primeres necessitats que ACNUR s'encarrega de cobrir junt a altres organitzacions sòcies. L'Agència es preocupa de que cada persona reba racions de menjar suficients que li aporten un mínim de 2.100 calories al dia. No obstant, aconseguir aquest resultat es converteix moltes vegades en un veritable repte per la falta de finançament o per les males condicions de salut en les quals arriben les persones refugiades als camps.

Davant el risc de desnutrició, els xiquets i les xiquetes són els més vulnerables. Basten un parell de dades per a entendre la gravetat d'aquesta situació: la fam en el món causa el 45% de les morts en xiquets/tes de fins a 4 anys i només un de cada deu xiquetes i xiquets desnodrits té accés al tractament nutricional que podria salvar la seua vida. Fins i tot en els casos menys greus, la malnutrició pot retardar el creixement i danyar irreparablement el desenvolupament cognitiu infantil o afectar el sistema immunològic, augmentant exponencialment el risc de contraure malalties mortals.

ACNUR ofereix tractament nutricional especial als que arriben en estat de desnutrició als camps, així com suplementos nutricionals per als menors de 5 anys i dones embarassades o en període de lactància. A més, l'Agència, en coordinació amb el Programa Mundial de Aliments (PMA), reparteix racions de menjar diàries a les famílies refugiades i reforça els mecanismes de prevenció de la desnutrició formant a les famílies en hàbits nutricionals, d'higiene i prevenció de malalties.

©ACNUR / G. Goodwin

EDUCACIÓ: educar per a eliminar la pobresa i les desigualtats

L'objectiu del quart ODS és **“garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant la tota la vida per a tots”**.

En línia amb aquesta intenció, ACNUR treballar per a apropar el dret a la educació per a tots els xiquets, xiquetes i joves refugiats en el món, tractant d'encarar una dramàtica realitat: **més de la meitat de les persones refugiades i desplaçades són menors; molts d'ells han tingut que abandonar l'escola** a causa de la guerra sense poder reprendre la seua educació, un factor crucial per al seu futur.

Invertir en l'educació dels xiquets i xiquetes refugiades significa trencar el cercle viciós de precarietat, pobresa, desigualtat i manca d'oportunitats, oferint-los les eines per a millorar les seues condicions de vida i les de la seua comunitat.

A curt termini, les aules es converteixen per a aquests xiquets i xiquetes en un espai de seguretat on aprendre i jugar, la qual cosa és una part imprescindible del procés d'estabilització de les seues vides i superació dels seus traumes. D'altra banda, si pensem al llarg termini, l'educació és el motor més poderós de canvi social. Educar significa difondre una cultura de pau, drets i solidaritat, contribuint a lluitar contra les desigualtats i promoure la igualtat de gènere.

“L'educació és un poder per a les dones”, afirma Malala Yousafzai, guanyadora del Premi Nobel de la Pau. “Es per això que els terroristes tenen por de l'educació. Ells no volen que una dona s'eduque perquè llavors aquesta dona serà més poderosa”, afirma.

Les persones refugiades i el repte de l'educació superior

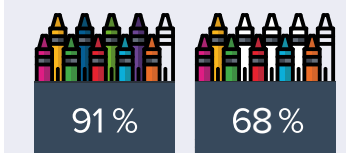
En el cas de les persones joves i adultes l'educació superior i la formació professional constitueix una eina per a desenvolupar els seus projectes de vida i optar a un futur millor. És importat anar més enllà dels clics sobre el nivell formatiu i les experiències de qui fugit de la guerra: la majoria de refugiats i refugiades en el món no busquen simplement sobreviure, tenen aspiracions, a vegades han començat a estudiar en la universitat i volen poder continuar amb els seus itineraris de formació interromputs per la guerra.

En alguns països els joves refugiats contenen amb la possibilitat de obtenir beques d'accés a l'educació superior. És el cas del programa DAFI també conegut com “Iniciativa Acadèmica Alemanya per a Refugiats Albert Einstein”. Llançada en 1992 per ACNUR i finançada per el govern alemany, la iniciativa permet accedir a la universitat en 50 països d'acollida.

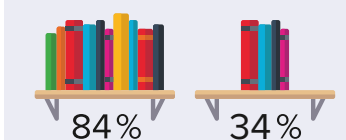
A Espanya, malgrat les múltiples dificultats (barreres econòmiques, bretxes socials, llacunes en el reconeixement de títols, barreres lingüístiques, etc.) moltes universitats s'estan mobilitzant per a facilitar l'accés a la formació universitària a la població refugiada gràcies a programes d'acompanyament i beques.

DATOS QUE HABLAN

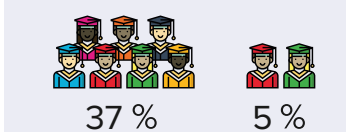
Ràtio d'escolarització en l'escolta primària: 68 % enfront de 91 % de la mitjana mundial.

Ràtio d'escolarització a l'escola secundària: 34 % enfront del 84 % de la mitjana mundial.

Ràtio d'escolarització en l'educació superior: 5 % enfront del 37 % de la mitjana mundial.

SALUT:

el desenvolupament sostenible comença per la salut i el benestar

L'ODS 3 busca **“garantir una vida sana i promoure el benestar per a tots en totes les edats”**.

En matèria de salut, ACNUR treballa per a aconseguir que les persones refugiades que estiguen sota la seua protecció puguen tindre accés a medicaments, vacunes, tractaments i assistència mèdica sanitària que necessiten. En situacions d'emergència, es fan revisions mèdiques a les persones refugiades que arriben als camps i se'ls deriva a hospitals locals quan és necessari. Igualment, dins dels camps, les clíniques proveeixen medicaments i atenció

primària a les famílies. No obstant això, les intervencions d'ACNUR van més enllà i apunten a un concepte ample de la salut que implica un estat de benestar i equilibri físic, mental i social. En altres paraules, salut no és solament l'absència de malalties. Per a això, els temes de la prevenció, atenció psicològica, les cures maternes i infantils, així com la promoció de l'esport i d'hàbits de vida saludables es consideren elements clau per a assegurar el benestar de les poblacions refugiades.

Emergències sanitàries: el cas del còlera al Iemen

En moltes ocasions, les epidèmies compliquen les situacions de fugida ja summament precàries. Exemple d'això és el cas del brot de còlera al Iemen en 2017. En un país devastat pels combats, la guerra ha afectat al funcionament dels sistemes hídrics i de sanejament deslligant una epidèmia que s'ha convertit, en poc de temps, en un a de les pitjors de la història. Només en 2017 es van detectar més d'un milió de casos, incloent 2200 morts segons dades

de l'Organització Mundial de la Salut.

El còlera és una malaltia fàcil de curar que, no obstant això, pot resultar mortal si no s'intervé ràpidament. Quan més de la meitat dels centres sanitaris no són operatius i milions de persones no tenen accés a l'aigua neta, el còlera es propaga a gran velocitat, especialment entre els més vulnerables.

Les Nacions Unides i les seues agències han treballat per a intentar detindre el contagi d'aquesta malaltia mortal i curar a les persones que ja l'havien contreta.

Pandèmia de la COVID-19: El cas dels refugiats veneçolans a Amèrica Llatina i el Carib

La pandèmia va tindre i continua tenint en el moment de redactar aquesta Guia un impacte social i econòmic mundial sense precedents, demostrant una vegada més com els esdeveniments inesperats poden afectar en major mesura als més vulnerables que manquen d'allò més important per a evitar el contagi: aigua, sabó i refugi.

Amb l'objectiu d'assegurar una resposta operacional responsable, coherent, coordinada i sensible a

la protecció per als refugiats i migrants de Veneçuela a Amèrica Llatina i el Carib, ACNUR i l'Organització Internacional per als Migrants (OIM) dirigeixen la Plataforma Regional de Coordinació Interagencial (R4V), que mitjançant el Pla Regional de Resposta per a Refugiats i Migrants (RMRP, per les seues sigles en anglès) de 2020, 151 socis de tota la regió es proposen donar suport a 4'1 milions de persones, inclosos els membres vulnerables de la comunitat d'acolliment, entre altres coses mitjançant activitats de resposta específiques enfront del COVID-19.

Històries: motivar a través de l'esport

Amir era un campió de lluita lliure en Síria. Va guanyar el seu primer campionat amb 11 anys. Criat a Idlib, al nord de Síria, va fugir de la guerra en 2012 amb la seua dona i els seus dos fills després de que els míssils devastaren el seu barri.

Amir va arribar a Egipte, on va aconseguir un treball de cuiner en un restaurant, abans de fundar la seua pròpia acadèmia d'esports en Alexandria per als joves refugiats i els seus coetanis egipcis. Amir està convençut de la importància fonamental de l'esport perquè els refugiats tornen a apassionar-se amb alguna cosa i guanyen confiança en les seues capacitats i en el futur.

AIGUA I SANEJAMENT:

l'aigua potable, un element indispensable per a la vida

El sisè ODS busca **“garantir la disponibilitat d'aigua i la seua gestió sostenible i el sanejament per a tots”**.

Assegurar l'accés a l'aigua potable per a totes les persones refugiades és un dels principals reptes d'ACNUR. “L'aigua és vida. Quan hi ha aigua, tenim vida”, afirma Iraguha, un refugiat congolès a Uganda. En situacions d'emergència humanitària i de primer acolliment, ACNUR tracta de facilitar una mitjana de 15 litres d'aigua per persona refugiada al dia.

En els camps de refugiats, la distribució aconsegueix de mitjana els 20 litres al dia. Allí, a més de l'accés a l'aigua (construcció de pous, habilitació de punts d'aigua, treballs de potabilització), s'intervé també en serveis de sanejament: es proveeixen latrines i es promouen campanyes d'higiene i hàbits de gestió de l'aigua. Malgrat aquestes necessitats, només **el 50%** dels camps de refugiats tenen accés directe al serveis d'aigua neta i sanejament.

Cal destacar que la millora de l'aprovisionament d'aigua té un impacte directe sobre la igualtat de gènere ja que en molts casos és una tasca que recau totalment sobre les dones i les xiquetes i sol ocupar moltes hores diàries: es calcula que, de mitjana, el temps que dedica una persona refugiada a l'aprovisionament d'aigua és de **6 hores al dia**.

En aquest sentit, acostar els punts d'aigua i les latrines és un factor que contribueix a un repartiment més equitatiu de les tasques i temps d'activitat i oci entre homes i dones. D'altra banda, permetre l'accés a l'aigua en condicions de seguretat redueix enormement els riscos d'agressió sexual per a les dones i les xiquetes, que augmenten quan han d'allunyar-se i eixir del camp a la recerca d'aigua.

GÈNERE:

seguretat i igualtat d'oportunitats per a totes les xiquetes i totes les dones

El cinquè ODS cerca **“aconseguir la igualtat de gènere i l'apoderament de les dones i les xiquetes”**.

Lluitar contra totes les formes de discriminació cap a les dones i les xiquetes és sobretot una qüestió de justícia i de drets humans fonamentals. D'altra banda, la millora de la igualtat de gènere té una repercussió clara en termes de desenvolupament sostenible i prosperitat en totes les societats. S'ha demostrat que empoderar a les dones i a les xiquetes –eliminant barreres, posant fi a la violència de gènere, promovent la paritat d'oportunitats i fomentant el lideratge femení– té un efecte multiplicador sobre els processos de desenvolupament a nivell mundial.

La igualtat de gènere és un aspecte clau de la tasca d'ACNUR i s'incorpora a totes les intervencions de l'Agència. No obstant això, els reptes són molt complexos: en les situacions d'emergència humanitària, després de l'esclat d'un conflicte o un brot de violència, les dones i les xiquetes representen la part més vulnerable de la població desplaçada.

La prevenció de la violència sexual i de gènere és un dels focus principals del treball d'ACNUR. Protegir i oferir assistència a les víctimes d'abús sexual són tasques prioritàries, així com avaluar les necessitats especials de dones i xiquetes als assentaments i camps de refugiats.

Allí, se'ls facilita atenció mèdica i psicosocial perquè puguin ser acompanyades en el delicat procés de superació de les experiències traumàtiques que moltes han viscut en el seu camí de fugida. Altres aspectes rellevants en la protecció de les dones i xiquetes refugiades són els programes de salut sexual i reproductiva, així com la prevenció i tractament del VIH.

Refugi i drets de les persones LGBTI

En moltes parts del món, les persones poden experimentar discriminació o violència a causa de la seua orientació sexual real o percebuda o la seua identitat de gènere. El reconeixement de la noció LGBTI (persona lesbiana, gai, bisexual, transgènere o intersexual) com un sector específic de població més exposat a situacions de persecució i segregació permet visibilitzar la discriminació històrica a la qual han estat sotmeses les persones que s'hi troben suposat.

A la majoria dels països i èpoques històriques, aquestes persones han estat (i en molts casos segueixen sent) blanc d'homicidis, de violència sexual i de gènere, d'agressions físiques i tortura, de detencions arbitràries, d'acusacions de conducta immoral, patint limitacions en l'accés a drets fonamentals. Aquestes restriccions i violències –que s'alimenten de prejudicis i estereotips socioculturals– utilitzen sovint informació distorsionada procedent de doctrines mèdiques i sociològiques que han servit tradicionalment per a justificar aquesta discriminació. En alguns casos, els actes de violència són tan greus que acaben forçant el desplaçament a altres països com a única opció per protegir la llibertat i la vida d'aquestes persones.

El nombre creixent de sol·licituds d'asil basades en la persecució per orientació sexual o identitat de gènere a diferents països dona lloc a un debat sobre les múltiples vulnerabilitats que afronten les persones LGBTI sol·licitants d'asil i refugiades durant els seus desplaçaments. Garantir la seva protecció és una preocupació fonamental per a ACNUR.

Històries: dones colombianes contra l'abús sexual

“Hi ha una relació profunda entre la violència sexual i el desplaçament”, explica Leonor Galeano, una de les dones que participen a l'Associació “Life Weavers Women's Alliance”, una agrupació de dones colombianes de diferents municipis fundada en 2005 per donar suport a les víctimes d'abús sexual i buscar justícia als tribunals. L'associació es va crear com a conseqüència de la intensificació de la violència a Colòmbia que ha donat lloc a una crisi humanitària amb un clar component de gènere.

“Com som desplaçats la gent creu que no tenim cap valor, que no tenim els mateixos drets que tots els altres”, afirma Leonor en relatar la història de violència patida per ella i per la seva filla adolescent després de fugir dels enfrontaments armats.

Són moltes les dones a Colòmbia que han viscut experiències similars i que ara intenten lluitar contra la banalització de l'abús sexual visibilitzant aquesta realitat.

MITJANS DE VIDA:

suport a la creació d'ocupació per a les persones refugiades

L'ODS 8 vol “promoure el creixement econòmic inclusiu i sostenible, l'ocupació i el treball decent per a tothom”.

L'accés a la feina és crucial perquè les persones refugiades tornen a confiar en el seu futur. Després d'un procés de desplaçament forçós, la majoria de les persones deixa de comptar amb els mitjans de subsistència en què es recolzava anteriorment experimentant una situació de total precarietat en el camí de fugida i afrontant, a continuació, la dependència econòmica i la manca de autonomia que suposa, en molts casos, viure en un camp de refugiats.

L'oportunitat de treballar i guanyar-se la vida és un aspecte fonamental del recorregut a través del qual les persones arriben a reconstruir els seus projectes de vida amb dignitat i pau.

Per això, una de les àrees d'intervenció d'ACNUR es dirigeix a promoure la inclusió econòmica de les persones refugiades i desplaçades defensant el dret a l'accés a un treball digne i promovent-ne l'autonomia econòmica a través de programes orientats al mercat laboral.

ACNUR ha implementat projectes de mitjans de vida en més de la meitat de les seues operacions al terreny. Algunes de les estratègies d'integració econòmica inclouen l'accés a mecanismes d'estalvi i préstec, la capacitat vocacional i d'habilitats, la formació per a l'emprenedoria, els serveis de suport per a les empreses i el suport als mercats agrícoles i rurals. També es considera fonamental el treball d'incidència política amb els governs dels països d'acollida per permetre a les persones refugiades accedir als permisos de treball i als serveis nacionals d'ocupació.

L'accés a un treball digne forma part del conjunt d'estratègies per oferir a les persones refugiades **solucions duradores** d'integració al país d'acollida o al país d'origen. Per tant, és un dels pilars del mandat de l'ACNUR.

Sovint qui fuig d'un conflicte porta amb si poquíssimes pertinences materials. Tanmateix, el seu capital humà conté un valor inestimable: els coneixements, les habilitats, les experiències, les motivacions, les històries... Valorar aquest potencial és una manera de tornar a aquestes persones la seua dignitat i aspiracions, així com augmentar la seua confiança en el futur. D'aquesta manera, a través de les seues múltiples aportacions, els refugiats i les refugiades són una riquesa per a les societats d'acollida. Entendre aquest aspecte és de primordial importància per a començar a transformar les nostres societats, convertint-les en espais de solidaritat i integració per a tothom.

Històries: el mercat de Meri

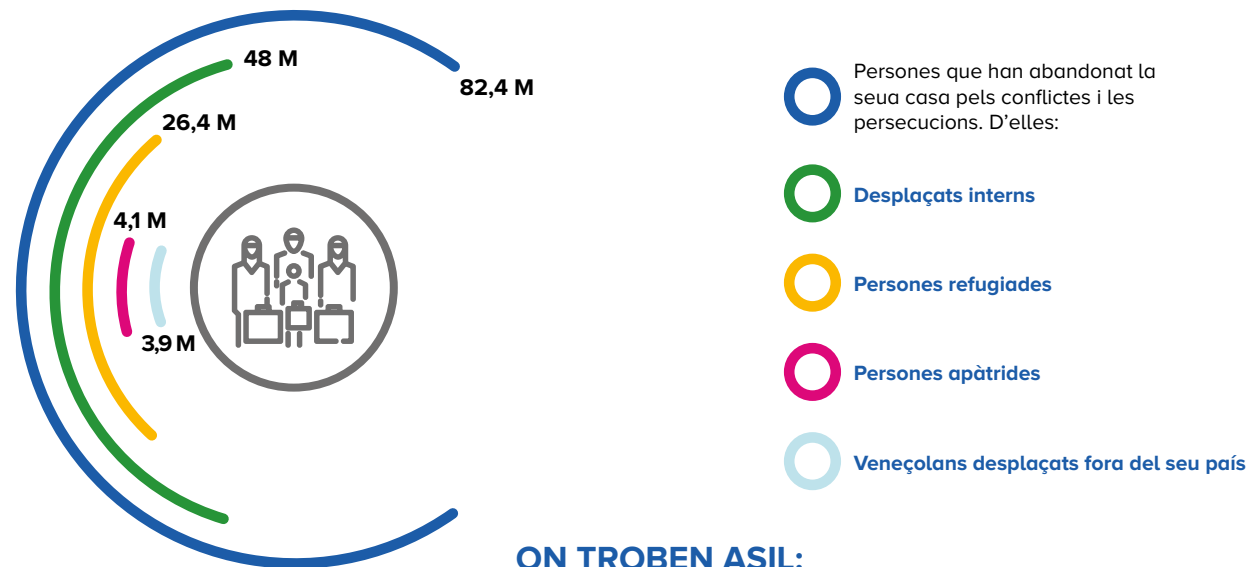
Ubicat a la República Democràtica del Congo, el mercat de Meri és una veritable mostra d'integració. Allà, centenars de refugiats i refugiades del Sudan del Sud han començat a llaurar-se un futur.

Gràcies a les seves ganes d'emprendre i a l'ajuda d'ACNUR, han començat un reeixit mercat que ja compta amb més de 200 persones venent des de menjar fins a mobles, roba o talls de cabell. Tot un exemple de com les persones refugiades impulsen l'economia local.

Entre ells Lília, una sastre hàbil de 30 anys que confecciona roba al ritme que demana l'èxit del seu negoci; o Víctor, ja fotògraf al seu país i avui propietari d'un xicotet estudi fotogràfic. En la fugida dels enfrontaments armats tan sols va tindre temps per agafar la seua càmera.

6. LES PERSONES REFUGIADES AL MÓN: UNA MIRADA EN CONJUNT*

ON TROBEN ASIL:

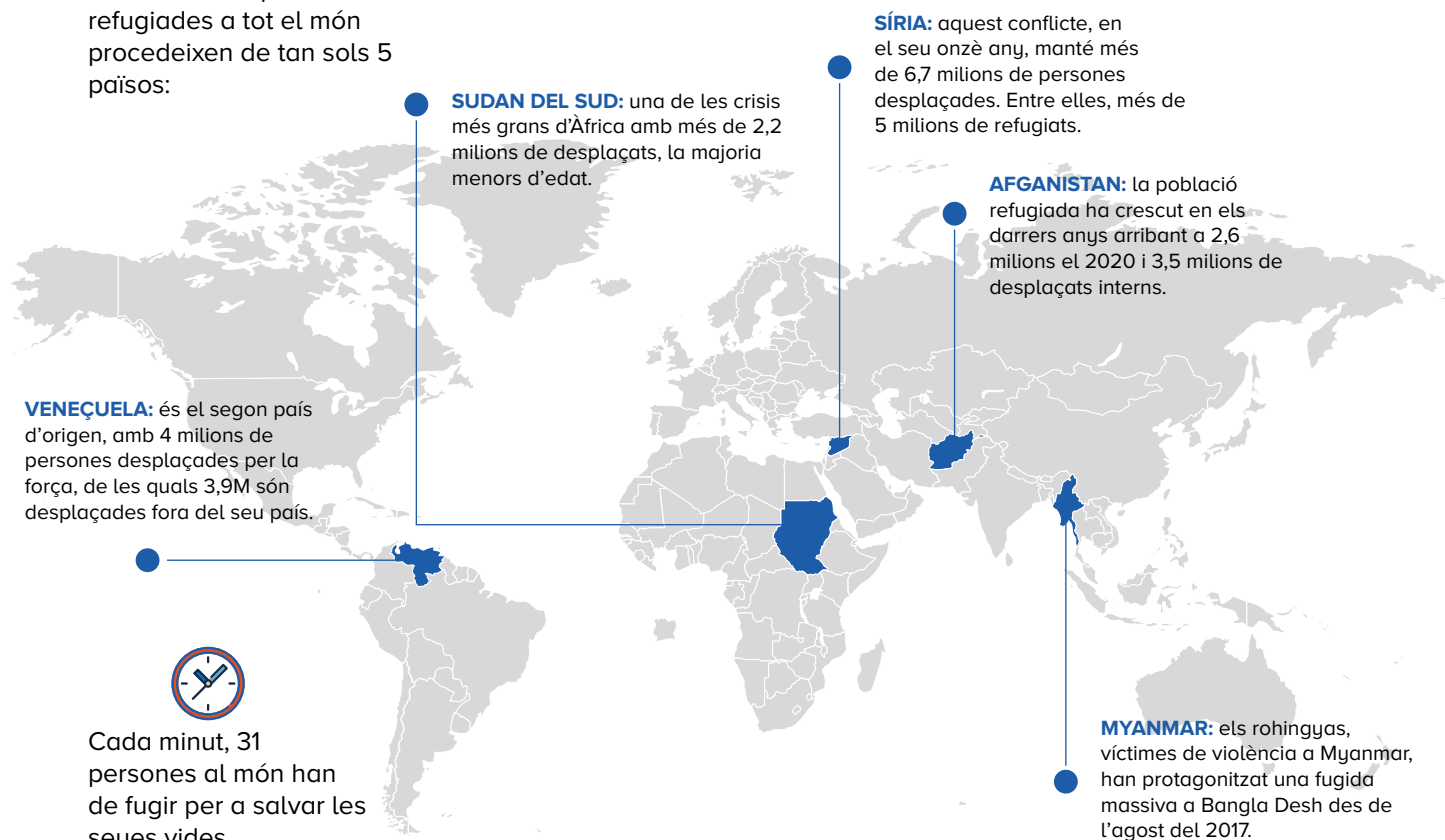
Els primers 4 països d'acollida per nombre de persones refugiades són països de renda mitjana i baixa:

Turquia (3,7 milions), Colòmbia (1,7 milions) Pakistan (1,4 milions) i Uganda (1,4 milions).

En 5è lloc se situa Alemanya (1,2 milions).

D'ON PROCEDEIXEN

El 68 % de les persones refugiades a tot el món procedeixen de tan sols 5 països:

Cada minut, 31 persones al món han de fugir per a salvar les seues vides.

* Dades publicades a 2021 per l'Informe "Tendències Globals. Desplaçaments Forçats a 2020", UNHCR/ACNUR.

Alaa, refugiada siriana originària d'Alep, ha pogut recuperar gràcies a un programa de La Universitat de Postdam, a Alemanya, cosa que més l'apassiona: el seu treball de mestra. ©ACNUR / G. Welters

7. I TU, QUÈ POTS FER?

L'asil és una responsabilitat de tothom, no només una tasca de governs i entitats especialitzades. De fet, la principal aposta de l'Agenda 2030 té a veure amb l'esforç d'implicar, més enllà de governs, societat civil, sector públic i privat i tots els ciutadans i ciutadanes que es volen comprometre per aconseguir un món més just, pròsper i sostenible.

Cadascú ha de fer la seua part.

Vols col·laborar activament?

- 1. Forma't i informa.** Col·labora difonent els teus coneixements sobre aquests temes. És important trencar amb els clixés i falsos mites sobre migració i refugi: no parles de "invasió", són persones que es desplacen per a salvar la seua vida i buscar un futur.
- 2. Promou el canvi** al teu entorn perquè la societat espanyola siga un context d'acollida i solidaritat amb les persones refugiades.
- 3. Fes activitats de voluntariat** a les entitats que acullen i donen suport a les persones refugiades en la teua localitat.
- 4. Sigues una persona solidària i recolza econòmicament** les iniciatives i les entitats que treballen en temes de refugi, acollida i protecció internacional.
- 5. Mobilitza't com a activista o ciberactivista** a favor dels drets de les persones refugiades, desplaçades i apàtrides al món.

Aquest producte procedeix dels boscos tractats de manera responsable, tant ambientalment com socialment.

NO DEIXEM NINGÚ ENRERE

L'ASIL I L'AGÈNDA 2030

NO DEIXEM NINGÚ ENRERE

L'ASIL I L'AGÈNDA 2030

Un projecte realitzat pel Comit  espanyol d'ACNUR amb el suport i el finançament de la Generalitat Valenciana.

Edicions anteriors d'aquesta guia finançades per la AACID i l'Ajuntament de València

AGENCIA ANDALUZA DE COOPERACIÓN INTERNACIONAL
PARA EL DESARROLLO
Consejería de Igualdad, Políticas Sociales
y Conciliación

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA
COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT I MIGRACIÓ

El Comit  espanyol d'ACNUR es compromet a reconèixer, reafirmar, promoure i garantir la plena realització de l'equitat de gènere com una característica inalienable i indivisible de tots els drets humans i les llibertats fonamentals. La promoció sistem tica d'aquest principi amb resultats mesurables és essencial per a garantir la protecció i les soluci ns duradores per a les persones de totes les edats i  rgens que són objectiu de l'organització.

www.eacnur.org